

Як козак «Джміль» рятував побратима

(Із серії «Українські козаки ХХІ століття»)

Із кінця 2015 року я почав збирати до окремої папки фотознімки бійців АТО, які на передовій повідрощували собі козацькі оселедці. Виявляється, це не такі вже й поодинокі випадки.

А якщо до оселедця й розкішних чорних вусів додати вишиванку та бандуру? Уявіть собі — і таке траплялося! А коли ще й кулемет чи гранатомет поряд? Одне слово, на знімках виходило дуже героїчно й колоритно.

Що ж за цим стоїть? Любов певної частини українців до театральних ефектів? А може, це закономірний порух козацької душі? Коли на теперішніх захисників України дивляться з небес душі загиблих козаків-характерників, то дехто цей погляд таки відчуває. А відтак підсвідомо підлаштовується під військову моду наших славних предків.

Все це сигналізує про внутрішні зміни, які відбуваються з учасниками нинішньої російсько-української війни. Особливо, якщо людина й до того була україноцентричною. Причому, цікаво, що ця україноцентричність аж ніяк не залежить від регіону.

Скажімо, Олександр Шипілов народився у селі Широкому під Сімферополем. Тобто кримчанин за місцем народження. У дев'ятирічному віці з родиною переїхав на Луганщину — батьківщину матері. Ну, це також не Волинь і не Галичина. Навпаки — зовсім близько до росії. Коли настав час, Сашко відслужив строкову, потім закінчив Казанське військове танкове училище. У 1990-у отримав погони лейтенанта і був скерований у танковий полк, що базувався в Білгороді-Дністровському. Там застав розвал СРСР. Там же Олександр одним із перших склав присягу на вірність Україні. Чому кримчанин з російським прізвищем складає присягу одним з перших? Очевидно, далось взнаки щось внутрішнє, героїчно-козацьке, принаймні, по лінії матері.

Тут варто процитувати самого «Козака Росомаху» — так інколи підписувався, спілкуючись з друзями, підполковник танкових військ Олександр Шипілов.

Тож послухайте його розповідь, яка стосується буремних подій 2014 року: «Коли у моєму рідному Криму запахло неспокоєм, я зрозумів, що моє місце в армії. У військкоматі відповіли, що на старших офіцерів розрядки нема. Почув по телевізору, що в Києві формується добровольчий батальйон «Донбас». Того ж дня увечері поїздом вирушив до столиці. У Новопетрівцях, де формувався підрозділ, нас зібралась велика кількість. Жили в дрявих і чорних наметах, але настрої був піднесеним, все повітря було насичене високим патріотизмом...».

Ось вам і пояснення. Дух «орлиного гнізда», своєрідної козацької фортеці, був вирішальним для об'єднання однодумців. Відтоді «Козак Росомаха» був для мене прикладом еталонного українського підполковника і... справжнього проукраїнського одесита.

Пишучи про феномен козацького духу, не можу не згадати іншого кримчанина — Володимира Гаврилюка.

Познайомилися з ним випадково — саме через те, що на ялтинській набережній Володя спілкувався гарною українською мовою. Таким патріотом, досить рідкісним в умовах Кримського півострова, я не міг не зацікавитися. Молодий хлопець торгував якимись сувенірами, але не вважав, що заради успіху в цьому бізнесі треба було поступатися рідною мовою. Виявилось, що коли є відповідний настрій і воля, то за такої постановки питання кількість невдоволених українською мовою, загалом, невелика. Від декого я тоді почув зауваження на кшталт: «А ви не могли бы говорить по-русски?», Володимир — за потреби — перекладав якесь слово чи два москвичеві або мешканцеві Нижнього Тагіла, але цілковито мовних позицій не здавав. На приїжджих туристів впливала його доброта, неповторний шарм. Кримчани ж, які здебільшого українську розуміли, навіть могли сказати кілька фраз державною. Адже до світлого люди підсвідомо тягнуться, а Володя був світлим.

Від нього я почув і про такий випадок. Якось у Севастополі (а він пробував торгувати і там) до нього підійшов, а потім ще довго прислухався якийсь немолодий севастополець. Постоявши і переконавшись, що Володя розмовляє винятково українською, запитав, чи не із Західної України той приїхав. Відповів: «Ні, з Ялти». «И там тоже говоришь только по-украински?». «Звісно, в Ялті теж». Тоді севастополець зняв зі своєї руки дорогий годинник і простягнув Гаврилюку: «Если бы все украинцы были такими, как ты, крымчане были бы не против Украины!».

Звідси можна зробити висновок, що той севастополець був, скоріш за все, прихильником «русского мира». Бо інакше звідки він узяв, що кримчани проти України? Більше половини якраз були щиро «за». Але в деяких середовищах існували свої стереотипи. Утім, бачите, навіть таких зазомбованих цілковито роззброювало гармонійне поєднання козацької шляхетності й твердості.

Згодом я зустрів Володю вже на столичних барикадах. Він завжди був у перших рядах повстанців. Збереглося фото, де кримчанин допомагає незнайомій білорусці прибирати сміття біля наметового містечка. Підкреслюю національність свідомої молодої жінки, бо й вона її підкреслювала. Казала, що тепер саме в Україні вирішується доля її рідної Білорусі. А ще Володя пропагував серед мітингарів єдину на півострові україномовну газету «Кримська світлиця». Теж є фотокадр. Отже, його інтеграція в українське життя Криму не обмежувалася використанням мови на ялтинській набережній. Вона була набагато глибшою!

Збереглося і «майданівське» фото, на якому він разом з донецьким поетом, який підписував свої вірші літературним псевдонімом «Микола Джміль». Пізніше під позивним «Джміль» побратими знали вже самого Володю Гаврилюка, коли він воював на Луганщині. Хтозна, може, на вибір позивного вплинула та давня зустріч на столичному Майдані? Принаймні, це одна з моїх робочих версій.

Зрозуміло, що після анексії Криму Володимир не міг залишатися в умовах окупації. Переїхав на Вінниччину, звідки його родове коріння. Після закінчення своєї місії на Луганщині пішов працювати в патрульну поліцію Вінниці. Збереглося відео тих часів, де він уже з оселедцем. Що то значить — результат Революції Гідності! Хіба на росії можна уявити такі «вольності» щодо зовнішнього вигляду поліцейського? Але найціннішим є те, що Володимир сказав тоді на камеру: «Почув про набір у поліцію і вирішив спробувати. Було розуміння, що потрібно щось кардинально змінювати. Не може бути держави без правоохоронної системи! І від нас залежить, якою вона буде. Я не зможу стати міністром, але якусь маленьку свою часточку в загальну справу зможу внести...».

Коли я дізнався, що Володя працює в патрульній поліції, душа моя співала-раділа! Бо усвідомлював, що такий поліцейський зігриватиме й освітлюватиме все навколо себе! І справді, відгуки людей про Гаврилюка були якнайкращі.

Прикро, але божевільні наміри кремлівського карлика вплинули на долю всієї України. І Володимир Гаврилюк, якому б жити і жити, ростити дітей, радувати друзів чудовою грою на гітарі та бандурі, 24 лютого 2022 року мав знову піти на війну. Приголомшливою була звістка про його героїчну смерть напередодні нового, 2023-го. Допомагаючи евакуювати пораненого побратима, він хоробро — по-козацьки — пішов назустріч оркам, поливаючи їх свинцем зі свого автомата. Може, якби десь заліг, сховався за чимось, залишився б живим. Але «Джміль» був справжнім українським лицарем,

який волів діяти, як князь Святослав. Просто: «Іду на ви!» — і ніяких напівтонів. Головне, щоб уся увага окупантів була звернута саме на нього. Щоб друзі, скориставшись подарованими хвилинами, встигли винести побратима з поля бою...

Пресекретарка патрульної поліції Вінниці Тетяна Плахотнюк пізніше напише рядки, які я дуже хочу зацитувати:

«Клята війна забрала життя ще одного справжнього патріота. Вова Гаврилюк був дуже гарною людиною, я безмежно його поважала. За його погляди на життя, за його щирість, скромність, за відданість своїй країні, за простоту і безпонтковість, за добре серце, за те, що він не соромився проявляти свою індивідуальність і відстоювати власну позицію. Багато хорошого можна ще про нього сказати.

Я усвідомлюю, що він віддав своє життя за мене, за вас, за Україну. І це просто безцінно.

Найщиріші співчуття його дружині та всім його рідним. Це невимовна втрата. На жаль, війна забирає найкращих...».

Додати можу лише одне: ми повинні думати, як компенсувати ці найдорожчі для суспільства втрати. Як допомогти рідним і друзям козака «Джмеля» не тільки пережити ці складні часи, але й виховати багато нових героїв.

Сергій ЛАЩЕНКО.